

mmofónkabaré,
listák hangv.
őzenekar. — 21.
e.
gyel szerzők mű-

arazene. Beetho-
etana: Trió.
enek.

óber 3.

motón. 12.30: Hi-
Féolvasás. 17.15:
nekar. 18: Rádió-
on. 20: Hariamü-
21.25: Hegedü

ándits-szalózene.
all: A szelek ná-
u: Jeanne de Pa-
leany. O. Straus:
ederiksen: Piazza
Meódia. Carosio:
orkiewicz: Orosz
2: Déi harangzó
óó, időjárásjelen-
s dr. női vokál-
rsenye. 12.25: Hi-
s, időjárásjelentés.
ke Vilma mesél a
Pontos időjelezés,
5: Tót-magyar
zó Ferenc dr. elő-
táról. 5.45: Zene-
enbach: Kéksza-
Gésák — Mimo-
nosoly országa —
6: Pusztaí emlé-
részben: I. Pász-
aros és az a furu-
tosztók dala; IV.
pál Béle: Marok-
p. Fucik: Utolsó
0: Vitéz Somogy-
„Erdély védelme
naplójában”. 7.20:
ek. 7.25: A m-
ának ismertetése
nak felolvasása.
aház előadásnak
ános”. Rendezi:
felvonás után kb
elentés, hírek. Az
ez Béla és cigány
enye a Pannónia-

zó-est.
négyes.
elssohn hangv.
0.15: Szimfónikus

kus hangv. Wag-
szkij művei.
e.
est. Csajkovszkij

letések

000 és szörme gal-
ók, V. Janky, Fő.

i árverés október
16. és 25. számok
ojan ujítani nem
ag.

gyzár bérbeadó,
adatok dr. Ker-
udhatók meg Sft.
tune.

kal rendelkező, jó
n gondolkozó, in-
fiatalember

y benősülne
kereséseket kérek
ldog jövő” jelgé-
dójába.

zűstárgyár
ZÓTT
alá (volt Kornis
eta mellett).

kellemes hangu
eladó. Rosenfeld.

den nagyságban
ü épületmunkát
ifőzésre nagy fő-
er bádogos, Astó-

diakleányok ré-
óné, Szentegyház

XIII EVF. * SZAM 215
Cluj—Kolozsvar, 1930
október 4 Szombat
5691 EV - TISRI 12

TAXA POSTALA
PLATITE in UM'RAR
716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETESI ARAK:

Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

KÜLFÖLDI ELŐFIZETESI ARAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vétetnek fel.

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság politikai napilapja.

Cikkeink utánnomással forrás megjelölésével engedélyeztük meg.

Kéziratokat nem küldünk vissza és megőrzésükre sem vállalkozunk.

Cáfolat helyett tettek

— Belpolitikai figyelő —

Voltaire mondását idézték a liberális párt vezérőlbizottságának tegnapi ülésén. „Aki nem teszi jóvá hibáit, arról tesz tanuságot, hogy túlságosan szereti önmagát, hogy nem szereti az igazságot.” Ezt az ide-stova két-százéves bölcsességet olvasta Bratianu Vintila fejére a vezérőlbizottság nyílt ülésén Constantin Xeni. Es hozzátette: „Tegyük jóvá a multat, Bratianu ur. Ne legyünk intranzigensek az idővel. Ha hibát követtünk el, javítsuk ki. Nem szégyen ez és nem rossz dolog.”

Xeni felszólalása tökéletesen jellemzi azt a hangulatot, amely a liberális párt vezérőlbizottságának ülésén uralkodott. Bratianu Vintila új szavak köntösébe bujtatva, régi koncepcióit próbálta a pártra rákötölni. De kiderült, hogy ez ma már nem lehetséges. Ugy Xeni, mint Constantin Banu és Xeni felszólalásai félre nem érthető hangon és szavakban követelték ama bizonyos új szellemnek az inaugurálását, amelyet Bratianu Vintila a pártnak beígért és amelyet sehogysen tudtak sem a programtervezetben, sem a Bratianu Vintila által az uralkodó elé terjesztett memorandumban megtalálni. A vezérőlbizottság ülésén bárki is meggyőződhetett arról, hogy Bratianu Vintila mitsem változott, ezzel szemben viszont megváltozott a helyzet és megváltozott a szellem főleg a liberális pártban. Olyan bátorhangu, szabad és független beszédek, mint aminők Banu és Xeni felszólalásai voltak, husz évtizede nem hangzottak el a liberális pártban. És előrelátható, a liberálisok, akik az uralkodó hazatérése után elkövetett hajmeresztő hibáikat már-már kikorrigálták zseniálisan ügyes politikai taktikájukkal, meddő-ségre lesznék kárhóztatva mindaddig, amíg Bratianu Vintilának a pártvezér-séghez való ragaszkodása és a pártban lábrakapó új szellem közötti nagy per jobbra, vagy balra el nem fog dőlni.

Popovici pénzügyminiszter a sajtó képviselői előtt tartott expozéjában a legkategorikusabban megcáfolta a mezőgazdasági tartozások rendezésével kapcsolatosan terjesztett híreszteléseket. Szükség volt erre a cáfolatra, mert egyes ellenzéki lapok nyomán a külföldi sajtóban is megjelentek hírek arról, hogy a kormány hatalmi intézkedéssel akarja szállítani a kamatokat, le akarja foglalni a bankokban lévő betéteket és végül, hogy a mezőgazdasági tartozások rendezését az állam fogja magára vállalni. A kamatok valóban abnormán magasak és kétségtelen az is, hogy a mezőgazdasági adósságok kérdésében az adott gazdasági és szociális feszültségre való tekintettel valamilyen megoldást kell találni. Az ilyen hírek azonban távolról sem alkalmasak arra, hogy az ország hitelét a külföldön emeljék. Az országban dúló és szinte szemmel láthatóan fokozódó gazdasági válság egyik oka az, hogy a mezőgazdasági munka nem rentábilis. Emiatt hozzávetőleges számítások szerint a román nemzetgazdaság alapját képező földművelő réteg csak ebben az évben husz-huszonötmilliárd lej vesztett el. Ehhez a veszteséghez, amelyet a mezőgazdasági világpiacon uralkodó katasztrófa idézett elő, hozzájárulnak még a 25-50 százalékos kamatterhek is, amelyeket a parasztságnak viselnie kell. A falvakon emiatt olyan elkeseredés lett urrá, amely arra készítette Tatarescu volt belügyi alminisztert, hogy a liberális párt vezérőlbizottságának ülésén kijelentse: „Praerevolucionális korszakban élünk”.

Madgearu a Népszövetség gazdasági bizottságának ülésén kimutatta, hogy az európai államok gabonaszükséglete jóval nagyobb, mint a gabonatermő államok exportfőlése. Organizáció kérdése tehát, hogy a gabonakereslet és kínálat egyensúlya az európai piacon helyreállítsák. A kérdés európai rendezésétől függetlenül azonban meg kell találni a romániai mezőgazdaság speciális bajainak orvosságát is. Nem cáfoló nyilatkozatokra, hanem tettekre van az országnak szüksége.

Maniu miniszterelnök hazatért a királyi audienciáról, tarsolyában a parlamenti szessió meghosszabbításáról

szóló királyi dekrétummal. A kormányválság tehát egyelőre elintéztetnek tekinthető. A Maniu-kabinet helyén marad. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy megszüntek azok az okok, amelyek a kormányválság kérdését aktuálissá tették. A késztendős kormányzásban a Maniu-kormány meglehetősen kifáradt. A kabinet munkáját paralizálták, egyrészt a rendkívül súlyos viszonyok, másrészt pedig a párton és a kormányon belül már az első hónapoktól kezdve mutatkozó egyenetlenségek, amelyek ma sem látszanak még elintéztetnek. Az a hatalmas elán, amellyel a nemzeti parasztpárti kormány átvette az ország ügyeinek irá-

nyítását, már a multénak mondható. Az a kormány és az a parlament, amelyeknek többszörösen is halálhírét költik, a holnap bizonytalanságának azzal az érzésével kénytelenek megküzdni, amely nem alkalmas arra, hogy teremtő lendületeket és messzeható terveket ringasson ölébe.

A jelenlegi parlament megtartása mellett azonban az uralkodó számára nem maradt más megoldás, mint a Maniu-kormány. A politika javasasszonyai azonban nem jósolnak hosszú életet ennek a kormánynak, amely sokkal többet ígért, mint amennyit megvalósítani módjában állott és sokkal kevesebbet adott, mint amennyit vártak tőle.

Megkötötték a nyolc millió dolláros mezőgazdasági kölcsönt

Cluj—Kolozsvar, október 3. (Az Új Kelet tudósítójától.) Lugosanu miniszterelnökségi államtitkár Párizsból táviratilag közölte a kormánynak, hogy a nyolc millió dolláros mezőgazdasági kölcsönt sikerült tető alá hoznia. A kölcsönből két millió dollárt az amszterda-

mi Mendelsohn bank, 4 millió dollárt a Krueger-csoport, 2 millió dollárt pedig egy francia bank jegyzett le. Holnap Párizsba érkezik Madgearu, aki a kormány nevében a szerződést aláírja. Ezután már csak a szokásos formalitások

vannak hátra, amelyek lebonyolítás után nyomban sor kerül a kibocsátásra. A kölcsön megkötésének híre nagy örömet keltett Bukarestben, mert a kölcsön kibocsátásától várják a nyomott gazdasági viszonyok enyhülését.

Két napig csatáztak a liberális párt új programja körül — és minden maradt a régiben

A liberális korifeusok koncentrikus támadások pergőtüzét zuditották Bratianu Vintilára, aki kénytelen volt meghajolni, de az „új” manifesztum csak stilárisan tér el a régitől

Bucuresti—Bukarest, október 3. (Az Új Kelet tudósítójától.) Lezajlott tehát a liberális párt végrehajtó bizottságának nagy érdeklődéssel várt ülése. Két napig tartottak a tanácskozások és bár a felszólalók igyekeztek a liberális párt tradicionális fegyelmére és szolidaritására külsőleg tekintettel lenni, az elkeseredett hangulat olyan kijelentéseket robbantott ki, aminőket még nem hallottak a pártklub öreg falai. Nagy változások történtek a liberális pártban. Eddig a pártvezérek nyilatkozatokat tettek, programokat szerkesztettek és a hívőknek sem volt egyéb dolguk, mint hogy hallgassanak és tapsoljanak. Most Bratianu Vintila kénytelen volt általános lehangoltságot és elkeseredést kiváltó programtervezetét nyilvános vita alá bocsátani és a vidéki szervezetek vezetői meghunyászkodó helyeslés helyett igen éles kritikával és komoly pretenciókkal álltak elő. Bratianu Vintila pedig igyekezett demokratikusnak mutatkozni, meghallgatta a felszólalásokat és végül kénytelen volt abba is belemenni, hogy az általa megszerkesztett programtervezet bizonyos módosításokat eszközöljenek.

Különösen nagy érdeklődés előzte meg Banu beszédét, akiről már a gyűlés megkezdése előtt azt híresztelték, hogy Bratianu Vintilával szembeni elégedetlensége miatt ki fog lépni a liberális pártból. Banu mindenekelött is kijelentette, hogy az ország helyzete sokkal súlyosabb, mint ahogyan azt a liberális programtervezet feltünteti. Bármerre fordul az ember, mindenütt lehangoltsággal és kétségbeeséssel találkozik. Románia ma veszélyeztetve látja mindazt, amit évtizedek erőfeszítései és véráldozatok árán teremtett meg. A polgárság, amelynek megerősítésén évtizedeken át dolgoztunk, gazdaságilag csaknem megvan semmisítve. A parasztság vegetál hálátlan földjén, a kereskedelem, az ipar, a szabad foglalkozások, mindenütt csak nyomor és kétségbeesés. Még egy

lépés és a helyzet katasztrófálissá válhatik. Az újjáépítést éppen ezért nem lehet olyan elveken felépíteni, amelyeket egy elmúlt világ hagyott reánk. A liberális pártnak tudnia kell különbséget tenni a multnak egy tiszteletteljes de túlhaladott öröksége és a mai élet szükségességei és imperatívuszai között.

Kell-e programot csinálni abból, hogy a tolvajokat börtönbe kell vetni

Xeni beszéde talán kevésbé szép, de annál határozottabb volt. Azt kívánta, hogy a külföldi tőkével kapcsolatosan töröljék el a programtervezetből azt a kitétel, hogy a liberális párt csak a „komoly” tőkével akar együtt munkálkodni, mintán a párt állásfoglalása így határozottabb. Bratianu Vintila hallgatott és a végrehajtó bizottság kézfelmeléssel elfogadta Xeni javaslatát. Érdekes volt az is, amit Xeni a programtervezetnek azon passzusáról mondott, amely szerint „a tolvajokat börtönbe kell vetni”. Egy ilyen programot Xeni szerint helytelen a következő három okból: a tolvajokat börtönbe vetni egy olyan elemi és magától értetődő valami, hogy abból nem kell külön programot csinálni. Egy ilyen állítás sértő a bírói karra, mert azt jelenti, hogy a bírák eddig nem küldték a börtönbe a tolvajokat. Végül pedig ezt már az összes pártok megígérték anélkül, hogy megvalósították volna. Xeni végül Voltairét idézve, felhívta Bratianu Vintilát, hogy ismerje be tévedéseit és dolgozzék azoknak korrigálásán. Bratianu Vintila sötéten maga elé nézett és hallgatott, a résztvevők pedig tapsoltak.

Fait a complaint elé állították Bratianu Vintilát a királykérdésben

Érdekes fordulatot hozott az ülés menetében dr. Pordea felszólalása, aki a brassói liberális szervezet nevében beszélt. — Azzal a mandátummal jöttem, —

mondotta Pordea — hogy Bratianu Vintilát a trónnal szembeni tétovázás nélküli hódolattételre kérjem. Kiáltsuk valamennyien: „Eljen II. Károly király!”

Általános elképedés támadt egy pillanatra. Azután ugyanazok a liberálisok, akik alig négy hónappal ezelőtt Bratianu Vintila harcias vétőjének tapsoltak, ordítani kezdtek: „Eljen II. Károly király!” Oly nagy volt a lelkesedés a teremben, hogy Bratianu Vintila kénytelen volt felállni helyéről és résztvenni ebben a neki nem igen konvenióló manifesztációban.

A párfejelem ellen vétőknek nincs helyük a pártba

Valaki felemlítette, hogy mi lesz azokkal, akik vétettek a párfejelem ellen. Bratianu Vintila kijelentette erre, hogy ezeknek soha nem fog megbocsátani.

— Nincs keresnivalójuk a mi sorainkban — jelentette ki sötéten Bratianu Vintila, aki ezen a ponton természetesen nem találkozott nagy lelkesedéssel. Ezenközben Argetoianu nem ért rá résztvenni a végrehajtóbizottság ülésén, minthogy a Jockey Klub sérelmei ügyében kellett Vajdánál panaszt tennie. A valóságban Argeoiann elégedetlen az új liberális programmal, amelyet nemcsak, hogy nem tart urnak, de egyenesen nevetésesnek mond.

Az új program

A királykérdésben és a külföldi tőke kérdésében egyébként az új liberális program a következőképpen hangzik:

„A liberális párt lojális és odaadó támogatást fog nyújtani a korona viselőjének, II. Károly királynak, ahogyan támogatta nagy elődeit: Károlyt és Ferdinándot is.

A liberális párt nem ellenzi a külföldi tőke közreműködését és azt kívánja, hogy kedvező feltételek és egyelő elbánnas mellett bátorítsa a külföldi tőkét a közreműködésre.”

Pillanattfelvételek az osztrák főváros világnézeti és politikai harcaiból

Nemzeti szocialista népgyűlés — kommunista asszisztenciával egy bécsi gyűlésteremben

Hitler győzelme megmozgatta a bécsi kampószerkesztéseket is Izgalom előzte meg a szexual-reformerek kongresszusát

Bécs, szeptember végén. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) A Prinz Eugen Strassen a Rothschildok palotáját néhány munkás renoválja. Az utcában még csend honol, a grófi és plutokrata paloták lakói még valahol Olaszország ószi verőfényén golfoznak, vagy teniszeznek. De a Ringeken és a külvárosok munkásoththonaiban, a munkásnyegedek gigászi méretű új proletárpalotáiban zümmög, zajlik erjed az élet. Általában csend és rend van ebben a kétmillió világvárosban: a felületen a Messere jött idegenek tarka sokasága szinesedik. A Kaisergrutiban zsidók és nemzsidók kíváncsi tömege hallgatja a kapucinus barát hivatalosan megatott szavait, amelyeket a meghalt császárok és császárnő érdemeiről fuvoláznak.

Ha az ember csak a felületet nézi, akkor Bécs most is az a régi, kedélyes, meleg áramú város, amely a világháború előtt volt. A Kerntner strasse transzparencsei és fényreklámjai a régi pompát és ragyogást sugározzák, diszkret félvilági nők mosolya virít az esteben s a kiskorcsmákban, melyek Bécsét úgy hálózák be, mint az erdő sűrűjét a tarka gyeptájak: a söröskanecskók éppoly sűrűen és éppoly kedéllyel ürülnek ki, mint hajdanában a „boldog” császári korszakban.

De ez csak a felület. A felület mögött, akár a kiskorcsmák külön teremt, akár az általános hangulatot vizsgáljuk, mindenütt az ellentétek és a készülő viharok moraja hangzik. A kedély és a zenei hangulatok melegsége mögött hangos fenyegetések és ellenfenyegetések hangzanak, amelyek természetesen a szórakozni vágyó idegenek nem igyekeznek észrevenni. Őket a bárók és a színház érdekli. S ha újságot vesznek a kezükbe, amelyeknek egy része az „Austroschewisimus” ellen hadakozik másik fele pedig a munkásság riadóját zengi: kissé fanyar lesz a mosolyuk, de azért nem hisznek a készülőbéké komolyságában. Nem hisznek abban, hogy ez a finom, szolid, még haragjában is disztigált bécsi nép valóban a barrikádokra menjen ki, ha az események úgy kívánják.

Pedig az események abban az időpontban, amikor éppen Bécsben voltam, megélelték ezt az optimizmust. Amikor Hitlerék nagy előretörésének híre megérkezett Bécsbe: a kispolgári kávéházakban ülő, öreg zsidó „stammgastok” szomorú tekintetekkel meredtek az újságokra s riadt fejesóvalással állapították meg, hogy ebből nem származhat semmi jó. S valljuk meg, igazuk volt, mert másnap este a Ringeken már megjelentek a bécsi hitleristák is, sárga sapkában és kabátban, karjukon a vörös alakra festett fekete kampószerkesztél. Este tíz óra tájban a Ringen itt-ott egész nyíltan felhangzott a kiáltás: — Juden hinaus!

Másnap este már ennél sokkal érdekesebb látványban volt részem a Hernalben lévő Jörgerstrassen. Eppen egy hírneves magyar emigráns ismerősömtől jöttem, aki arról próbált meggyőzni, hogy Ausztriában nem kell tartani a Heimwehrtől, se a fasizmustól, mert Bécs egymillióegyszázezer öntudatos, intelligens, felfegyverzett munkássága inkább a barrikádokon fog elvérezni, semmint Ausztriát kiszolgáltassa az antiszemita fasizmusnak.

Annál meglepőbb volt, hogy a Jörgerstrassen, amely pedig kimondottan a szocialista munkásnegyedek egyik legérősebbikében fekszik, kampószerkesztés hícklisták száguldottak végig az utcákon s mindenki belekötötték, akit zsidónak néztek, vagy ha a rendőrök tekintete elől sikerült megszökniük. A teremben, ahol ülésüket tartották, ember ember hátán szorongott s plakátjaikon hatalmas betűkkel és hangzatos, de korlátolt frazeológiával adták tudomására a világnak, hogy elérkezett a zsidókkal és a köztársasággal való leszámolás ideje.

A legérősebb ebben a megmozdu-

lásban az volt, hogy ugyanabban az épületben, ugyanabban az időpontban a kommunisták is gyűlést tartottak, amelyen ugyancsak a köztársasággal való leszámolást hirdették és a „szocialisták” (értsd: szocialisták) áruló vezetőinek fejére mondták ki a pereátot.

Mindenesetre jellemző Bécs erőviszonyaira, kedélyére és rendszeretére, hogy a két világnézeti egymással halálos ellentétben álló, csupán taktikai eszközök tekintetében közelebbi frakció alig tíz rendőr felügyelete alatt, a legnagyobb rendben tartotta meg gyűléseit. Nagyon valószínű azonban, hogy ezt a rendet alátámasztotta azoknak a szocialista Schutzbund-tagoknak a megjelenése, akiket bizalmiférfiak alig egy negyedóra leforgása alatt mozgósítottak s akik nemskára szintén megjelentek a Jörgerstrassen, hogy ellensúlyozzák az ellenfelek hangos riadalmát...

Másnap a Konzerthaus előtt, különösen a délutáni órákban, szintén nagy tömegek gyülekeztek. Az ember azt hitte volna, hogy a világ zenei fővárosának eme impozáns épületében, ahol Schubert, Beethoven, Haydn muzsikáján könnyeznek, vagy vidulnak, a szentimentális és szőke bécsi nők; burzsoák, kispolgárok és munkások: valami végzetes történelmi aktus készül, ami ki fog hatni az egész világ politikai életére. A Konzerthaus körül rendőri osztagok cirkáltak, hűvösen és diszkreten, amint az már a bécsi rendőrkörhöz illik.

Holott a tömegben, amely valósággal elárasztotta a Konzerthaus előtti teret és a Konzerthaus épületét: gyönyörű bécsi dámák, sovány, magas külföldi kék-harisnya, cvikkeres intellektuelek, a világ minden részéből összesereglett újságírók tolongtak, hogy részben látamoztassák a másnap összeülő szexual-

reform-kongresszusra szóló szabadjegyeiket, részben pedig jó helyekre szóló jegyeket válthassanak.

A kongresszus napjai alatt az Operaringen és a Ring des 12. November-en a padokon, a kávéházakban, mindenütt nőket és férfiakat lehetett látni, akik a kongresszus katalógusait tanulmányozták s minden vágyuk titokban az volt, hogy autogramot kapjanak Ernst Tollertől, Magnus Hirschfeldtől, Max Hodanntól, vagy Vachet professzortól, aki egyenesen Párizsból jött ide Bécsbe, hogy társaival együtt lefektesse az új szexualis erkölcs alapelveit.

Titokban, vagy egész nyíltan, mindenki attól tartott, hogy a kampószerkesztések meg fogják zavarni ezt a kongresszust, amelynek előadói és résztvevői csaknem kivétel nélkül tagadói és ellenzői a mai társadalomnak, legfőképpen pedig a kampószerkesztés paradijsomnak. A kampószerkesztések tudniillik csak gyakorlatban hívei a szexualis „kielésnek”, elméletileg annál dühödtebben ragaszkodnak a jó régi tradíciókhoz. Ők ugyan azt mondják, hogy a jó, öreg bibliai tradíciókat is zsidók csinálták, de még mindig jobb, ha az öreg zsidó „kriminalitások” maradnak érvényben, mintha új zsidó „bomlasztó teóriák” lennének urra a világon.

Az izgalom azonban másnap fölöslegesen bizonyult. A kampószerkesztések csak biztosra szeretnek menni, csak úgy szeretnek hadakozni, ha kizárólag ők út lehetnek s őket nem ütheti vissza senki. Már pedig a jelen esetben tartaniok kellett attól, hogy egy, a kongresszus ellen irányuló támadás esetén őket hagyják helyben.

Ez a megdondolás biztosította a kongresszus zavartalan lefolyását, amiről következő cikkemben fogok beszámolni.

Salamon László

Uj gazdaságpolitikai koncepció Anglia megmentésére

Vámkorklátokkal és a szabadkereskedelem feladásával akarják megmenteni a halódó angol kereskedelmet

Az új gazdasági terv Anglia ellen zúdítja az egész világot A dominiumok és a gyarmatok a gyarmatok ellen

London, október 3. Lloyd George legutóbbi beszédében találoan jellemezte Anglia helyzetét. „Mi nem megyünk át a krízisen, hanem belemegyünk a krízisbe” — voltak a liberális párt vezérének szavai, amelyek szomorú perspektívát tárnak elénk.

A munkanélküliek száma Angliában elérte a maximumot és a munkáskormány nem tartotta be ígérését, amelyet a választások alkalmával tett, hogy a munkanélkülséget megszünteti. Az angol világbirodalom hatalmas — egyesek szerint leküzdhetetlen nehézségekkel áll szemben. A konzervatív párt jobbszárnya, amely Beaverbrook körül tömörül, egy új tervet, az úgynevezett empire-szabadkereskedelem tervét dolgozta ki, amely abban áll, hogy az egész angol

világbirodalom egységes gazdasági terület legyen. A tervet szkeptikusan fogadták meg maguk a konzervatívok is, de Beaverbrook hatalmas propagandát fejtett ki lapjaiban annak megvalósítása érdekében. Az angol szakszervezetek legutóbbi kongresszusán szintén foglalkoztak az empire-szabadkereskedelem tervével és a többség elfogadta azt, mint a jövő gazdasági koncepció alapját. Ez annyit jelent, hogy a szakszervezetek szintén sorompóba léptek az egységes világbirodalom belüli való szabadkereskedelem mellett és állást foglalnak a vámkorklátok felállítására mellett. A szakszervezetek tehát eltávolodtak a liberalizmustól.

Az angol ipar és kereskedelem hanyatlása az utóbbi években egyre na-

ISKOLAI

Tankönyvek, füzetek, írószerek, táskák legolcsóbban kaphatók Király János könyvkereskedésében Csalj, Foter 15. Ploana a épület

gyobb méreteket öltött, ami érthető is, mert Anglia elvesztette piacainak tekintélyes részét. Amerika óriási léptekkel nyomult előre a kereskedelem és ipar terén s visszaszorította Angliát olyan területekről, ahol a szigetországnak eddig nem volt konkurrensa. A keleti események még jobban hozzájárultak az angliai export csökkentéséhez. A világ tehát kiesiny lett, a piacok mindig jobban összehúzódtak, ezzel szemben az ipari produkció a technika fejlődésével egyenes arányban növekedett. Minden lehető megpróbálták, hogy a súlyos krízisnek gátat vessenek, de pozitív eredményt egyik kormány sem tudott elérni.

Mi az empire szabadkereskedelem

Most tehát új gazdaságpolitikát akarnak kezdeni Angliában. A szabadkereskedelmet feladják. Be akarják vezetni a protekcionizmus rendszerét és pedig a dominiumok és a gyarmati lakosság számlájára. Az egész világbirodalom egységes gazdasági területté válik és így a szigetország kereskedelme és ipara megszabadul versenytársaitól. A jövőben csak az angol gyárak szállíthatják gyártmányait a dominiumokba és a gyarmatokra, a gyarmatok pedig nyersanyagokat ezentúl csak az angol iparnak szállíthatják. Visszatér tehát a régi kapitalista idők idillikus állapota. Így remélik megoldani a munkanélkülség súlyos problémáját.

Ez volna az empire-szabadkereskedelem koncepciója, mely a szemnek valójában tetszetős, de a valóságban egészen másképpen áll a dolog. Ennek a koncepciónak sokan ellene fognak szegülni, elsősorban pedig a dominiumok és a gyarmatok. Ha London mégis megvalósítaná az empire-koncepciót, akkor ezek válaszképp az angol birodalomtól való elszakadást fogják hirdetni és ebben Amerika részéről bizonyára hathatós segítő társat találnak.

Kiknek használ az új gazdasági koncepció

Az empire-koncepció ellen tiltakozni fognak a világ összes iparállamai és ultima rációkép az angol árukat szintén meg fogják vámolni, miként ezt Anglia teszi. Az új gazdasági terv tehát kizárólagosan csak az angol iparosoknak és a munkásság egy részének válhatik előnyére. A hajózási társaságok szintén nagy haszonra számíthatnak. de számolniuk kell azzal is, hogy a külföldi szállítmányok egy részét elvesztik. A kereskedelem és az ipar egy része előreláthatólag károsodni fog.

Nagy vonásokban felsoroltuk, hogy kinek áll érdekében az empire-koncepció bevezetése és ki fog abból hasznot húzni. Azt hisszük, hogy nem tévedünk, amikor azt állítjuk, hogy az ellenérők sokkal nagyobbak és hogy ez a tervet a surlódási felületeket meg fogja nagyobbitani. Néhány hét előtt egy néves német polgári közgazdász az amerikai gazdasági válsággal kapcsolatban azt mondta, hogy kiderült, miszerint Hooverrel szemben Marxnak van igaza. Talán ugyanolyan joggal állapítható meg, hogy ennek, a lord Beaverbrook által kidolgozott és a szakszervezetek által átvett koncepciónak Marx tanításával szemben igaza van és hogy ez a mentési kísérlet az áthidalhatatlan ellentétek magvát hordja magában. Lehetséges, hogy ez a koncepció egy kis időre javulást idéz elő az anyaország ipari és kereskedelmi viszonyaihoz és esetleg sikerülni fog ennek segítségével a munkanélkülséget ideiglenesen csökkenteni. Mindamellett ez a koncepció az ellentétek rendkívüli kiéleződéséhez hozza magával egyrészt a világbirodalom belüli, másrészt pedig Anglia és a világ többi államai közt és nem lehetetlen, hogy ez a mentési kísérlet meggyorsítja az angol világhatalom hanyatlásának tempóját.

Lloyd George szavai: Mi nem megyünk át a krízisen, hanem belemegyünk a krízisbe, arra engednek következtetni, hogy a liberalizmusnak elég öreg harcosa, ez a rendkívül okos, tapasztalt és ügyes politikus megértette az új politikának fenyegető következményeit és ezért ettől való félelméből lalt állást.

A király az antisz

A k h

Bucuresti—B Uj Kelet tudós terelnök szerd

Mint hogy az szó volt komol parasztpárt ké tétek kiélesedé a Maniu-Mihal élenken komme talános teifogá a nemzeti-para szültség. Csütő najába utazott. kastélyban aud terelnököt, aki meceserét iolyta jére megszaktitó delután az ura rette a minis nagy izgalommi ciájának eredm ugyanis, hogy kalommal fogja a parlamenti n szoló királyi d aláírásától, vag gótt a jelenleg ez az audiencia dulópontját jel

Maniu elhalasz egyezés

Maniu a késő vissza Bukares nökség lakoni tett közé arról Maniu különbö tiv ügyekről r Politikai körök különönsnek tar tartó audienciá tott szükségesn nyilván a közz céljából. A dek bizonyosat nem ben, egyes lapo niu megkapta a

A minisztere előtt hosszabb r kormány egyes Vajda belügyin parlamenti szes ben. A Lupta s után megtörtén zése, amely min arra fog szorítk terek tárcát ese

Boila miatt Vintil

Bucuresti—B tianu Vintila az memorandumál zött, hogy egye történt annyi v mint a jelenleg mányának ezt a Vintila a Boila Romulus profes rágalmaszást lát tételében és épi tala ellen ragál pert indított az Az ügyben a tá fogják tüzni és elmúlt tíz eszt egyik legérdel Egyes bukarest irnak arról, hog

Sors 1.000.000 Nyeremény

A király óva intette a bukovinai parasztokat az antiszemita kilengésektől

A balaceanai parasztek a királytól kérték az elviselhetetlen kamatterhek leépítését

A király hozzájárult a parlamenti ülészek meghosszabbításához?

Bucuresti—Bukarest, október 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Maniu miniszterelnök szerdán este Mihalachenál vacsorázott. A vacsorára hivatalos volt Iunian is. A három politikus a hajnali órákba benyúló eszmecsere folytatott egymással a belpolitikai helyzetéről. Iunian igazságügyminiszter beszámolt az uralkodónál tett látogatásának eredményéről és közölte Maniuvval, hogy a király hozzájárult a parlamenti ülészek megnyitásának elhalasztásához.

Mínt hogy az utóbbi napokban ismét szó volt komoly formában a nemzeti parasztpárt két irakciója közötti ellentét kiélesedéséről, politikai körökben a Maniu-Mihalache-Iunian találkozást élénken kommentálták és az volt az általános feltételezés, hogy a találkozás után a nemzeti-parasztpártban enyhült a feszültség. Csütörtök délelőtt Maniu Szinajába utazott. Az uralkodó a Foisurkastélyban audienciát fogadta a miniszterelnököt, akivel órákosszat tartó eszmecsere folytatott. Debent az ebéd idejére megszaktították az audienciát, majd délután az uralkodó ismét magához kérette a miniszterelnököt. Bukarestben nagy izgalommal várták Maniu audienciájának eredményét. Arról volt szó ugyanis, hogy a miniszterelnök ez alkalommal fogja a király elé terjeszteni a parlamenti megnyitás elhalasztásáról szóló királyi dekrétumot. A dekrétum aláírásától, vagy alá nem írásától függött a jelenlegi kormány sorsa és így ez az audiencia a belpolitikai élet fordulópontját jelentette volna.

Maniu megszerezte a parlament elhalasztásához a király beleegyezését?

Maniu a késő délutáni órákban tért vissza Bukarestbe. Este a miniszterelnökség lakonikus hangon kommunikált a közözzé arról, hogy audiencia során Maniu különböző aktuális adminisztratív ügyekről referált az uralkodónak. Politikai körökben igen fűresnek és különösnek tartják, hogy a több óráig tartó audienciáról ilyen közleményt tartott szükségesnek közölni a kormány nyilván a közvélemény megnyugtatása céljából. A dekrétum aláírásáról semmi bizonyosat nem tudnak még Bukarestben, egyes lapok értesülése szerint Maniu megkapta a kért aláírást.

A miniszterelnök egyébként ma délelőtt hosszabb megbeszélést folytatott a kormány egyes tagjaival az ő, valamint Vajda belügyminiszter szabadsága és a parlamenti szesszió elhalasztása ügyében. A Lupta szerint Maniu hazatérése után megtörténik a kormány átszervezése, amely minden valószínűség szerint arra fog szorítkozni, hogy egyes minisztereket tárcát cseréljenek.

Boila Romulus rágalmazás miatt pert indított Bratianu Vintila ellen

Bucuresti—Bukarest, október 3. Bratianu Vintila az uralkodó elé terjesztett memorandumában azt írja többek között, hogy egyetlen kormány alatt sem történt annyi visszaadás a közpénzkezelés, mint a jelenlegi rezsim idején. A kormány ezt a magatartását Bratianu Vintila a Boila-rezsimnek nevezi. Boila Romulus professzor, a szenátus alelnöke rágalmazást látott a memorandum e kitételében és éppen ezért Bratianu Vintila ellen rágalmazási és becsületsértési pert indított az ilfovi törvényszéken. Az ügyben a tárgyalást közelebről ki fogják tűzni és az minden bizonnyal az elmúlt tíz esztendő politikai életének egyik legérdekesebb eseménye lesz. Egyes bukaresti lapok ironikus hangon írják arról, hogy éppen a liberális párt

vezére látta jónak ilyen természetű vádakat emelni egy nemzeti-parasztpárti politikus ellen.

Bukovinai parasztek a király előtt

Bucuresti—Bukarest, október 3. Kedden reggel öt bukovinai paraszttal állított be Szinajára. Balaceanáról és Bosanceanáról jöttek, ahol július 10-én az ismeretes antiszemita zavargások voltak. A parasztek audienciát kértek az udvari

marsaltól és a király szerdán délután 5 órakor fogadta audiencián a delegáció két vezetőjét, Gavril Bogdan és Joan Carvasei parasztekot. A két paraszttal memorandumot adott át az uralkodónak, majd szóbelileg is kifejtették kívánságaikat, amelyeknek lényege az volt, hogy szállítsák le a 40 és 100 százalék közötti lévő kamatokat, enyhítsenek az adóterheken és hogy a görögkeleti egyházjávakat osszák fel a parasztek között.

Károly király hosszasan elbeszélgetett a két paraszttal. Az uralkodó megmagyarázta nekik, hogy az adósságokat ki kell fizetni, azoknak elengedéséről szó sem lehet, mert az alapján renditené meg az egész nemzetgazdaságot. A mai nehéz helyzetben — mondotta az uralkodó — kevesebbet kell költeni és többet kell dolgozni. A király ígéretet tett ezután, hogy rövidesen törvényt fog megszavaztatni az uzsorakamat ellen, majd figyelmeztette őket, hogy a júliushoz hasonló zavargásoknak nem szabad előfordulni, mert az ilyen dolgok nemcsak a megyére szegyenletesek, de az egész ország helyzetét megnehezítik. A parasztek írást kértek az uralkodótól arról, hogy nála voltak, mire Károly király mosolyogva a következőket válaszolta:

— En vagyok a királyotok és nem adhatok a kezetekbe bizonyítékot. Mondjátok azonban mindenkinek azt, amit én mondtam nektek s ne felejtsetek el, hogy a király megtartja szavát.

A két paraszttal az örömtől könnyes szemekkel hagyta el a királyi palotát.

Gabona-dumping után bor-dumpinggal okozott pánikot Oroszország az európai piacokon

Bucuresti—Bukarest, október 3. A külföldi román kereskedelmi attasék jelentése szerint Oroszország a trieszti és az antwerpeni kikötők útján hatalmas mennyiségű bort dobott az európai piacra, épp oly pánikot idézve ezzel a borpiacon, mint a dumping-

buzával a gabonapiacon. A kereskedelmi attasék megállapítása szerint igen jöminőségű krími borról van szó, amelyet Szovjet-Oroszország a napi áráknál jóval olcsóbb áron ajánl megvételre.

Itt említjük meg, hogy a brailai

gabonapiacon néhány napig tartó teljes üzletlenség és pánik után a gabonaművekben szilárdulás volt érezhető. A buza ára 3.90 holland forintról 4.20-ra emelkedett. Az árpa ára vagyonként 22 ezer lej volt.

A semmitőszék döntéséig elhalasztották a borsai per tárgyalását

Bucuresti—Bukarest, október 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A legfőbb semmitőszék ma délelőtt tárgyalta a nagyváradi tábla főügyészének előterjesztését, hogy a borsai antiszemita agitátorok perének tárgyalását Máramaros szigetről más helységbe helyezték át. Hasonló kérelemmel fordult a semmi-

tőszékhez a máramaroszigeti ortodox hitközség is, ezt a kérést azonban a semmitőszék elutasította. Ma foglalkozott a semmitőszék a nagyváradi főügyésznek előterjesztésével és hosszas tanácskozás után a döntés kihirdetését későbbre halasztotta.

Ez a hír természetesen azt jelenti, hogy az október 7-ére kitűzött tárgyalás bizonyítalan időre elhalasztódik. Valószínű, hogy a tárgyalást végeredményben mégsem Szigeten, hanem Erdélynek egy másik közelfekvő városában fogják megtartani.

Van már párhuzamos osztály, de nincs köszönet benne

„Extrabudgetaris“ osztályra adott engedélyt Costachescu, amelynek a terheit a szülők kell viseljék

Cluj—Kolozsvár, október 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megengedte Costachescu közoktatásügyi miniszter, hogy a kolozsvári Princesa Elena leánygimnáziumban párhuzamos osztályt állítsanak fel, de nincsen köszönet benne... Napokon keresztül harcoltak a zsidó képviselők a közoktatásügyi miniszter önkényes, jogfosztó intézkedése ellen. Costachescu miniszter nem térhetett ki többé a súlyosabbnál-súlyosabb argumentumok elől és engedélyt adott a párhuzamos osztály felállítására. Tegnap megérkezett a Princesa Elena igazgatóságához az engedélyezésről szóló miniszteri leírás, ami nem egyéb, mint a zsidó szülők újabb arculesapása.

A közoktatásügyi miniszter ugyanis „extrabudgetaris“ párhuzamos osztály felállítására adott engedélyt. Ami azt jelenti, hogy a párhuzamos osztály csak a költségvetés keretein kívül működhet, vagyis az állam helyett a szülők kell fedezzék annak összes költségeit. Az állami liceumok rendes osztályába járó növendékek 2000 lej tandíjat fizetnek évenként, a rendes osztályokból kirekesztett zsidó növendékek pedig Costachescu „ajándékosztályában“ pedig — harminc növendéket véve alapul — körülbelül 4500 lej lesz az évi tandíj.

Mit számít az, hogy Kolozsvár zsidó lakossága aránytalanul magasabb adót fizet, mint a város többi rétege, a költségvetésben nincs pénz arra, hogy a zsidó tanulókát éppen úgy, mint a többségi növendékek ezreit, az állam költségén tanítsák. Costachescu közoktatásügyi miniszter először egyáltalában nem akart iskolát adni a kolozsvári első gimnázista leányoknak és különös kegyként szánta rá magát arra, hogy egy egyszerű papírlapot adjon, amely engedélynek ugyan engedély, de az összes terheket a zsidó szülők nyakába akasztja.

Kolozsvár zsidóságának a körében mélységes az elkeseredés Costachescu közoktatásügyi miniszter kétszínű já-

téka miatt, amellyel a kolozsvári iskolaügyet kezelte. Az érdekelt zsidó szülők éppen ezért elhatározták, hogy ma, szombaton este 8 órakor a neolog iskola nagytermében újra szülői értekezletre ülnek össze, hogy a további teendőket megbeszéljék.

A zsidó növendékek új kálváriája egyre jobban érleli meg a gondolatot Kolozsvár zsidóságának minden rétegében, hogy csak a zsidó középiskola oldhatja meg a zsidó növendékek problémáját és hogy Kolozsvár összes zsidó erőit össze kell fogni a zsidó középiskola megteremtése érdekében.

Ügyvédi határidő-napló 1931

teljes angolváson kötésben, azonnal rendelve 400, később 480 lei

Vidékre utánvétel küldi **Lepage, Cluj**

Sorsjáték van sok, készpénz sorsjáték csak egy: A kolozsvári Mentő Egyesület sorsjátéka

1.000.000 lei főnyeremény!

3.450.000 a nyeremények összege

Huzás 1930 december 21-én

Nyereményeket az Albina bank fizeti. Egy sorsjegy ára 100 lej. Vidéki megrendeléseket 117 lej ellenében a Sorsjegyroda (str. Memorandului 16) eszközöl

Szabadlábra helyezik Halsmann Fülöpöt, az innsbrucki Dreyfust

Ausztria köztársasági elnöke kegyelmi szóval elengedte Halsmann hátralevő büntetését

Bécs, október 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros még ma is Philip Halsmann megkegyelmezésének hatása alatt áll. Halsmann, akit két esküdtbíró elítélt, az első tiz, a másik négy évre, most, hogy büntetésének felét leülte, az osztrák köztársaság elnöke kegyelmi szóval szabadlábra helyezte. Halsmann elhagyhatta a steini fegyházat és ismét szabad ember.

Juszticiomrod

Emlékeztet, hogy a Halsmann-estet minden józanul és igazságosan gondolkodó ember juszticiomrodnak deklarálta. Senki sem hitte el, hogy a jólnevelt, szíveit szerető fiatal ember meggyilkolta volna édesapját. Köztudomásu volt, hogy a pert nagyon fogytékosan készítették elő és a védők már az első tárgyalás során kimutatták a vizsgálóbíró végzetesen súlyos hibáit. Az esküdték és a hivatalos bírák a második tárgyalás alkalmával már egészen más hatást állítottak, de még most sem láttak tisztán és így történetelt meg, hogy a fiatal embert, aki a legsúlyosabb bűnnel vádoltan állott bírni előtt, nem mérték csak négy évre elítélni.

Ítélet fajvédelem alapján

Az első tárgyalás alkalmával ugyanis Eder innsbrucki vendéglős tanuskodott a fiatal Halsmann ellen. Dr. Richard Pressburger védő annakidején kimutatta, hogy Eder tanuvalomása nem lehet alapja semmiféle ítéletnek, annál kevésbé, minthogy a vendéglős tanuskodásainak motívumai antiszemita természetűek. Az első tárgyalás valóban mindenkihez azt a gyanút keltette, hogy itt nem az igazság jut majd döntő szöhoz, hanem a fajgyűlölet, amely különösen Ausztriának ezen a részén valóssággal tombolt annakidején. A zsidó fiatal embert tíz évre ítélték gyilkosság vádjával terhelten. Azonban a semmisségi panaszokat később a bíróság spektálta és új tárgyalást rendeltek el, nem ugyan bécsi bíróság delegálásával, ahogy azt a védelem kérte, hanem megmaradt az innsbrucki bíróság, amely 199 szeptember 29-én tárgyalta újból a bűnügyet. Ezuttal nemzsidó védők: dr. Pessler és dr. Mahler látták el a fiatal ember védelmét. Az ügyvédek kieszközték, hogy helyszíni szemlét tartsanak az állítólagos gyilkosság színhelyén, kieszközték továbbá, hogy újabb szakvélemények kerüljenek bíróság elé a vádlott elmebeli állapotáról.

Október 19-én, vagyis több mint egy hónapi tárgyalás után végül nem gyilkosságban, hanem halált okozó súlyos testisértésben mondták bűnösnek és a törvényszék a verdíkt alapján négy évi súlyos börtönrre ítélte Halsmannat. A védők és dr. Rittler az innsbrucki egyetem tanárának semmisségi panaszait a legfelsőbb bíróság ezuttal nem spektálta, úgy hogy az ítélet jogerőre emelkedett. Ez év január végén Halsmannat a Krems melletti Stein fogházába kísérték.

Igazságot!

Elítéltetése után azonban egyre követték a Halsmann-ügy kiderítését nemcsak az elítélt érdekében, hanem főleg azért, hogy végre tisztázódjék ez az ügy és az igazság derüljön ki a maga valóságában.

Néhány héttel ezelőtt Meixner professzor, innsbrucki egyetemi tanár felütnést keltő beszédet tartott Halsmann ellen. Azzal vádolta a per körül működő hivatalos és félhivatalos szereplőket, hogy „enyhe ítéletükben” elfogultak voltak a zsidó vádlottal szemben. Ez a vádaskodás kirobbantotta az igazság barátainak tiltakozását és elemi erővel követeltek jogot — nem kegyelmet — az ártatlanul elítélt számára. Bizonyítékokat közöltek a lapokban arról, hogy Halsmann rajongással szerette szüleit és különösen apja iránt érzett mindig hálát és szeretetet. Hogy bűnös kézzel lelökte volna őt ama bizonyos kirándulás alkalmával a szikláról — teljes képtelenség.

Egy levél az anyához

A levelek közül megindító az, amelyet az akkor Drezdában tartózkodó Hals-

mann irt anyjához és így szól:

Drága Mama! Sietve válaszlok a levélre, amelyet tegnap kaptam kézhez tőled. Örülök, hogy megint egészséges vagy és remélem, hogy nem fognak szenvedéseid megújulni. Apa ebben a hónapban 25 márkával többet küldött.

Masaryk nyilatkozata a lengyel korrupción, élénk ellentmondást váltott ki varsói politikai körökben

Varsó, október 3. Masaryk csehszlovák köztársasági elnök nyilatkozata a lengyel korrupciónról a lengyel főváros politikai körökben élénk ellentmondást váltott ki. A lapok szerint a cseh elnök Lengyelországot érintő kijelentései ugy látszik válaszul voltak szánva a lengyel-magyar választott bírósági szerződés megkötésére, amelyben, mint ismeretes, Lengyelország kijelentette semlegességét a Magyarországgal kötött békeszerződés esetleges revíziójával szemben. Masaryk — írják a lapok — a német-lengyel határok megváltoztatása esetére tesz semlegességi nyilatkozatot. Csehszlovákia a jelek szerint féltékenykedik Lengyelországra s a varsói agrárkonferencia eredményéből nyilván azt a következtetést vonta le, hogy a kisanant gazdasági vezetése kieshet kezéből.

Hoover elnök elmenekült a clevelandi nemzeti ünnepséget megzavaró kommunisták elől

Newyork, október 3. A Clevelandban felelt nemzeti ünnepen Hoover elnök is megjelent. Az ünnepség színhelyét váratlanul csaknem három ezer tónyi kommunista tömeg lepte el és rendbontást inszenált. Hoover a tüntetés miatt abahagyta félig elmondott beszédét s távozott. A tömeget ekkor rendőrség gyűrűje fogta körül. Véres harc keletkezett, melynek során mindkét részen voltak sebesülések. 75 kommunistát kellett kórházba szállítani. Számos letartóztatás történt. A republikánus Hoovert a demokratapárt sajtója támadja menekülésé miatt és tüntetést is rendeztek ellene a párt választói.

Newyork, október 3. Az Egyesült Államok lakosságának száma továbbra is halatlan tempóban emelkedik, noha az államok az utóbbi években nem használták ki teljesen még a rendelkezésükre álló bevándorlási kvótát sem. A lakosság a szigetekkel és a gyarmatokkal együtt 137 millió 500 ezer s a kontinensen 122 millió 300 ezer. Newyork lakossága felülhaladja a 7 milliót s tíz év alatt másfél millióval szaporodott. A nagy Newyork lakossága már a tizmillió lélekszámot is eléri.

Megoldódott a prágai „Kutjepov-ejtély”

A rendőrségi cellában ül a „titokzatos” körülménye között eltűnt orosz emigráns

Prága, október 3. Prága lakosságát egy mulatságos történet foglalkoztatja. Néhány nap előtt — mint azt az Uj Kelet is megírta — megjelent a prágai

rendőrségen egy ember és előadta, hogy barátja, Kalitinski Sándor emigráns tanár nyomtalanul eltűnt. A prágai lapok második Kutjepov-est gyanánt

2 hétig összes raktáron lévő legszebb antik butorokat 30 százalékos engedménnyel árusítjuk. Tekintse meg állandó kiállítási terméinket!!!
GRATZ MÜKERESKEDÉS, CLUJ, PIATA UNIRII 8.

kisérő levelében tréfás hangon írja, hogy már kiélte életét és előkészül a halálra. Drága anyám! Sejtelméd sincs, hogy fájta nekem ezek a szavak. Nagyon kérek anyám, szólj apának, hogy ismétlje meg ezeket a gondolatokat előttem, de maga előtt és zavarjon el eféle gondolatokat.

A kegyelmi aktus Ausztria progresszív körökben osztatlan örömet keltett. Hainesch volt köztársasági elnök felelőse táviratban üdvözölte Halsmann anyját és nővéreit.

regisztrálták az eltűnést. A rendőrség megindította a nyomozást, értesítette az eltűnt tanár Párizsban élő feleségét, egy jövevű színésznőt, azonkívül szétküldte az eltűnt tanár személyleírását a világ minden tájára. Minden hiábavaló volt, a tanár nem került elő és Prágában már komolyan beszélni kezdtek arról, hogy az orosz emigráns Moszkva parancsára a la Kutjepov eltették láb alól. Tegnap azután világosság derült a titokzatosnak vélt eltűnésre és kitudódott az is, hogy miért nem tudták a tanárt megtalálni. Ugyanis az alatt, amíg a rendőrség egész apparátusát mozgósították az eltűnt felkutatására, az orosz emigráns tanár a prágai rendőrség egyik cellájában volt lezárva. Kalitinski Sándort egy szexuális vétséggel kapcsolatosan a prágai rendőrség letartóztatta és amikor az eltűnési bejelentés megtörtént, senkinek sem jutott eszébe, hogy az eltűnt a rendőrség fogházának lakója.

Teljes az összhang Szovjet-Oroszország és Törökország között

London, október 3. Tefvik Rüzsi bey török külügyminiszter ma elhagyta Moszkvát. Az orosz hivatalos kommuniké közli, hogy a török államférfi látogatásának ideje alatt barátságos politikai eszmecsere folyt Tefvik Rüzsi bey és az orosz szovjet-kormány tagjai között a két országot érdeklő összes kérdésekről és a világpolitika problémáiról. Mindkét részen megállapították a felfogások teljes összhangját. A két ország között a viszony igen szívélyes s azt a jelek szerint mi sem zavarhatja meg. A jövőben a hivatalos találkozásokat gyakoribbakká teszik, hogy a viszony még szorosabbá fűzzék.

SPORT

Cantacuzino lett Románia 1930. évi teniszbajnoka. A Bukarestben megtartott teniszbajnokság során a fényes formában lévő Cantacuzino meglepésszerűen győztesnek került ki. Legyőzte a favoritnak hitt Pulieffet, majd az elődöntőben Buneát verte nagy küzdelem után. A döntőben már könnyebb dolga volt, itt a Luppit és a vásárhelyi Réthit verő Botezzal került össze, kit fölényes játék után 7:5, 6:4, 6:1 arányban győzött le.

Román atléták a Balkán-olimpiáson. A vasárnap Bukarestben megtartott bajnoki versenyeken legjobb eredményeket elért atléták hétfőn Bukarestből Athénbe utaztak, hogy részt vegyenek az ott megtartandó Balkán-olimpiáson. Az atléták zöme erdélyiekből került ki. Mig a csapat kapitánya a kitünő bukaresti atléta, Jon Virgil lett.

KKASE Budapesten. A budapesti városligeti sportarénában szombaton kerül sorra a KKASE—Budapesti Vasutasok ökölvívőversenye a Macher-serlegért. A KKASE boxolók ezalkalommal negyedszer találkoznak a budapestiekkel. A vasutasok a verseny sikerét úgy akarják emelni, hogy a verseny programjába iktatták a magyar válogatott keret tagjainak újabb mérkőzéseit.

Figyelem!

A zárdauceai zsidó-templommal szembenben, Schechter Ábrahám-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machszor, stb. magyar és német fordítással, valamint új kiadásu és antik könyvek,

TALLESZÉK

gyári áron. Mzize, Tfilin és más imaszerek en-gros és en-detail legelősebb áron Schächter Ábrahám Oradea

Tekintse meg

JUDOVICS

Cluj, Calea Regele Ferdinand 9. alatt

ujjonnan átalakított és megnagyobbított selyem és textilüzemlegességű ruházat, ahol

október hó 30-ig

minden 1500 lejen fel. li vásár ásnál egy ruhára v. fot

ajándékozunk

Árunk:

Intézeti paplanok	— — — — —	Lei 360-tól
1 méter házivászon	— — — — —	— Lei 29
1 méter batiszt	— — — — —	— Lei 29
1 méter tennis-flannel	— — — — —	— Lei 29
1 méter jöminőségű flannel	— — — — —	— Lei 35
1 méter sötétkék intézeti szövet	— — — — —	— Lei 35
1 méter 100 cm széles voil szövet	— — — — —	— Lei 150
1 méter 140 széles alsólepedő vászon	— — — — —	— Lei 68
1 méter Óránn de Chine	— — — — —	— Lei 295

Kérjük kiemelt reklámrainkat figyelemmel kísélni!!!

Meglepetés

Tökéletes

Bucuresti—B Uj Kelet tudósított Popovicu ter sajtóexponé ügyeiről és az eredményéről. kezdte nyilatkozni időben érdekelt terjesztettek el állami pénzügyi forgó deficitek a hírek — mo amelyekkel tu nyon akarnak ben súlyos káro nak, mert bizal stabilizáció ó taurációs munkák az államot a hírek minden

Tavaly ilyen izgatták fel az 1929. évi ficit

Most is ugyan dolgoznak, de tenni az 1929. végrehajtását é hogy 1929-ben getje volt az a deficitnek.

Ezután így niszter: — Igaz, hog eredeti budget szenedett. N hogy

az 1929. évi pénzügyi érc amelynek kü februárjában lizá

Az új érához hozzáalakítani hogy a budget lyozott volt és kedések révén tunk eleget te kapcsolatban v nek.

— A költség ugyan túlférték közvetlen adók szemben az amely többé-kev ter és a pénzü ben van, megha

Ami az indira a leglényeges illetekkel m ban nem leh kr

amely nem spe világjelenség. E kormány nem fokozni. Ha ne gazdasági válságos visszacsésés sem következett visszacsésés. D tatköző hiányok senkit tulságosa van a lehetőség hassa a költség egyensulyba h kel. Az új szá előirt havi mérli mint a különbé állami vállalatol őrző tanácsok r

a pénzügyim redukálhatja kasszó kerete módszerrrel m lehet küszöböl pocskékolást és ki

— Az 1930. évi lik: egy rendes bevételekkel és k kívüli budgetre. lekből történik mazó kincstári

Meglepő takarékoskosságot ígér az 1931 évi költségvetésben Popovici pénzügyminiszter

**Tökéletesen kiegyensúlyozott budgetet ért el a kormány 1929-ben és 1930-ban
A régi bűnöket is most nyögi az ország**

Bucuresti—Bukarest, október 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap délelőtt Popoviciu Mihály pénzügyminiszter sajtóexponzé tartott az állam pénzügyeiről és az idei költségvetési év eredményéről. A miniszter azzal kezdte nyilatkozatát, hogy az utóbbi időben érdekelt oldalról riasztó híreket terjesztettek el a közvéleményben az állami pénzügyeknél állítólag fennforgó deficitjeiről és zürzavarokról. Ezek a hírek — mondotta a miniszter —, amelyekkel tulajdonképpen a kormány akarnak ütni, de végeredményben súlyos károkat okoztak az országnak, mert bizalmatlanságot keltek a stabilizáció óta folyó pénzügyi restaurációs munka iránt és diszkreditálták az államot a külföld előtt. — ezek a hírek minden alapot nélkülöznek.

Tavaly ilyenkor ugyancsak azzal szagattak fel a közvéleményt, hogy az 1929. évi budget hatalmas deficittel fog zárulni.

Most is ugyanazzal a módszerekkel dolgoznak, de nemskára közzé fogják tenni az 1929. évi költségvetés pontos végrehajtását és abból ki fog derülni, hogy 1929-ben kiegyensúlyozott budgetje volt az államnak és hirtelen sincs a deficitnek.

Ezután így folytatta Popovici miniszter: — Igaz, hogy az elmúlt évben az eredeti budget különböző változásokat szenvedett. Nem szabad elfelejteni, hogy

az 1929. évi költségvetés egy új pénzügyi éra kezdetét jelentette, amelynek kiindulópontját az 1929 februárjában megvalósított stabilizáció képezte.

Az új érához csak fokozatosan lehet hozzáalkotni a budgetet. Fődolog az, hogy a budget tökéletesen kiegyensúlyozott volt és a foganatosított intézkedések révén a legpontosabban tudunk eleget tenni a lejstabilizációval kapcsolatban vállalt kötelezettségeinknek.

A költségvetési bevétel csakugyan túlértékeltük. Ezt főképpen a közvetlen adóknál mondhatjuk. Ezzel szemben az egyenesadók behajtása, amely többé-kevésbé a pénzügyminiszter és a pénzügyigazgatóságok kezében van, meghaladja az előirányzatot.

Ami az indirekt bevételeket illeti, a leglényegesebb visszaesés a vámilletékeknek mutatkozik, aminek az az oka van, hogy a vámtarifák csökkentése miatt a vámbevételek is csökkentek.

Amely nem speciális romániai, hanem világszerte. Ezeket a bevételeket a kormány nem tudja tetszése szerint fokozni. Ha nem jön közbe a mezőgazdasági válság, a gabonárák általános visszaesésével, a vámilletékekkel sem következett volna be a bevételek visszaesése. De az inkassziónál mutatkozó hiányok sem kell aggasznanak senkit túlságosan. A kormánynak megvan a lehetősége arra, hogy leszállítsa a költségvetési kiadásokat és egyensúlyba hozza őket a bevételekkel. Az új számvetési törvény által előírt havi mérlegek segítségével, valamint a különböző minisztériumok és állami vállalatok mellett működő ellenőrző tanácsok révén

a pénzügyminisztérium bármikor redukálhatja a kiadásokat az inkasszó keretein belülre. Ezzel a módszerrel már elejétől fogva ki lehet küszöbölni a fölösleges pénzpocsékolást és az ellenőrizhetetlen kiadásokat.

— Az 1930. évi budget két részre oszlik: egy rendes költségvetésre, rendes bevételekkel és kiadásokkal és egy rendkívüli budgetre. A rendkívüli bevételekből történik az előző évekről származó kincstári tartozások kiegyenlítése.

se. Ez a költségvetés a régebbi kormányok bűneinek jóvátételét szolgálja. A tartozások fizetésére szánt összeg egy-milliárd 768 millió lej. A kormánynak erős az elhatározása, hogy ezt az összeget mindenképpen ki fogja fizetni és ha a rendkívüli bevételek nem lesznek elégségesek, más módon fogja pótolni. Mindenképpen mentesíteni kell az államot ezeknek a régi rendezetlen tartozásoknak a nyomasztó terhéértől.

Eddig több mint 8 milliárd lejt fizetett ki a kincstár a régi adósságok fejében és reméljük, hogy nemskára véglegesen lezárjuk a román állami pénzügyek ezt a szomorú fejezetét.

— A rendes költségvetés 35 milliárd 681 millió lejt tesz ki. Ebből az összegből 700 millió lejt a költségvetési törvény alapján el kellett ejtenünk. A törvény szerint ugyanis ezt a 700 milliót egyetlen érdekelt minisztérium sem veheti igénybe csak augusztustól kezdődőleg, még pedig azzal a feltétellel, ha az év első hét hónapjának normális bevételei elérték az egész évre előirányzott bevételek 55 százalékát, miután ez nem

történt meg, a 700 millió automatikusan lecsúszott a költségvetésből. Másrészt a számvetési törvény alapján az anyagi kiadásokra szánt összegek 10 százaléka bloklva marad és csak az év második felében szabadul fel. Az inkasszó menetére való tekintettel a pénzügyminisztérium úgy intézkedett, hogy ez a 10 százalék is töröltessék a költségvetésből, ami újabb 800 millió megtakarítást jelent.

Ez összesen másfélmilliárd lejt a már említett 700 millióval együtt. Valószínűleg lesznek még más megtakarítások is, mert tapasztalat szerint a minisztériumok számára beállított hiteleket sohasem merítik ki teljesen.

Szükség esetén még egy 500 millió megtakarítást érhetünk el és ezzel a rendes költségvetést olyan összegre csökkentenénk, amely alig haladná meg a 33 milliárdot. Ha az 1930 évi bevételeket 31 milliárdra tesszük és a pótbvételeket a szokásos 2—2,5 milliárdra, még akkor is tökéletesen kiegyensúlyozott budgetünk lesz 1930-ban.

— Jelenleg javában készül az 1931.

évi költségvetés. Ez a költségvetés meglepően nagy megtakarításokkal fog jönni és az alapját az állam reális bevételei fogják képezni, a legszigorubb számtások szerint és minden tulerányzat nélkül, nehogy megint arra legyen szükség, hogy közben változtassunk rajta. Joggal eldicsekedhetünk azzal, hogy a mi kormányunk az első perctől kezdve reálisan kiegyensúlyozott költségvetésekkel dolgozik.

A régebbi költségvetések hibája az volt, hogy habár a bevételek meghaladták az előirányzatot, tehát könyvelésileg fölösleg mutatkoztak, a tényleges kiadások sokkal nagyobbak voltak a bevételeknél, ami a valóságban effektív deficitet jelentett.

Ennek legjobb bizonyítéka az a kimutatás, amely a régi adósságokat foglalja magában 1919-től egészen 1929-ig és ezeket az adósságokat mind nekünk kellett lefizetni. Nyugodt lélekkel állíthatom tehát, hogy az állam pénzügyei rendben vannak. Tagadhatatlan, hogy egyes bevételek nagyobb jövedelmet is jelenthetnek az államnak és bizonyos, hogy jó gazdálkodás mellett, amelyre most minden egyes minisztérium törekszik, el is érjük ezt. A legfőbb dolog azonban, amit le akarok szögezni, az, hogy

a kiadások egyetlen esetben sem lépik túl a bevételeket.

Befejezésül még csak annyit mondott a miniszter, hogy szünjenek meg az alaptalan riasztó hírek és azok, akik szeretnek a zavarosban halászni, keresenek más vizeket maguknak.

A Népszövetség záróülésén Benes, Marinkovics és Mironescu az európai helyzetről tanácskoztak

Albizottság elé került a népszövetségi főtávkárság átszervezésének ügye — Titulescu Stresemann érdemeit méltatta — Briand és Scialoja elhagyták Genfét

Genf, október 3. Benes, Marinkovics és Mironescu zárótanácskozásra ültek össze, amelyen megvitatották a népszövetségi ülésszakon elfogadott javaslatokat és foglalkoztak az európai helyzettel. A három külügyminiszter megállapította több konkrét kérdésben a teljes meggyezést. A külügyminiszterek megállapodtak abban, hogy a kisantant legközelebbi konferenciája jövő tavasszal Bukarestben lesz.

A népszövetségi főtávkárság átszerve-

zésének ügye albizottság elé került, amely a májusi tanácsülésre véleményes jelentést készít a kérdéssel. Ugyan csak elhalasztották a döntést ebben az ülésszakban a népszövetségi alapokmány és a Kellog-egyezmény összhangba hozatala ügyében. Az e tárgyban készített javaslatot el fogják küldeni a kormányokhoz s a probléma a jövő évi közgyűlés elé kerül döntés végett. Titulescu elnök a közgyűlés mai ülésén méltatta Stresemann egyéniségét és a Népszövetségben kifejtett működését halálának első évfordulója alkalmából.

Scialoja ma délelőtt elhagyta Genfét. Briand és Flandin francia miniszterek három órakor, Curtius este hatkor utaztak el. Briand elutazása előtt hosszabb megbeszélést folytatott lord Cecil angol főmegbízottal.

A népszövetségi közgyűlés utolsó ülésén a szellemi együttműködés nemzetközi bizottságának jelentése felett folyt vita.

Megkezdődött a német belpolitika nagyhete

Brüning kancellár ma kezdte meg hivatalos tárgyalásait a nemzeti szocialisták vezetőivel

Eddig a gazdasági párttal, a szocialistákkal, a konzervatívokkal és az állampárttal tárgyalt a német kancellár — Stresemann halálának mai első évfordulóján teszik le a berlini békeakadémia alapkövét

Berlin, október 3. A német belpolitika nagyhete megkezdődött. Alig valamivel több, mint egy hét áll rendelkezésére Brüning birodalmi kancellárnak, hogy a partokkal folytatandó megbeszélések során a birodalmi gyűlésben kormánya számára többséget alakíthasson ki, ha nem akarja vállalni az újabb házfelosztást és a rendkívüli intézkedésekkel való kormányzást. Brüning eddig a gazdasági párttal, a szociáldemokratákkal és a Westarp vezetése alatt álló konzervatívokkal folytatott tárgyalást, ugyszintén az állampárt vezetőivel és a Landvolkkal. A mai napon tovább

folytatja a megbeszéléseket. Holnap felkeresi a nemzeti szocialista vezetőpolitikusokat. Ez lesz az első eset, amikor a nemzeti szocialista vezérek hivatalos tárgyalásba becsatlakoznak a birodalmi kormány fejével.

Hermann Müller Frankent volt kancellár referált Brüninggel folytatott megbeszéléseiről a szociáldemokrata pártvezetőségnek. Ma a szociáldemokrata párt parlamenti frakciója összeül és meghallgatja Müller expozéját a tárgyalásokról.

Berlin, október 3. Stresemann halálának ma van első évfordulója. Ma teszik le a nevére elnevezendő béke-

akadémia alapkövét. Ez nemzetközi tudományos intézet lesz, amely a világ béke biztosításának módjaival foglalkozik és az erre vonatkozó statisztikai adatokat gyűjti és a politika és társadalomtudomány rendelkezésére bocsátja. A béke aktív elősegítői és barátai minden államból levelező tagjai lesznek ennek az akadémiának. Amerikában hasonló intézmény létesítését készítik elő.

Berlin, október 3. A berlini közlekedési vállalat elbocsátott alkalmazottai és munkásai demonstratív sztrájkra akarták rábírní a visszamaradt közlekedési alkalmazottakat és munkásokat. A demonstratív sztrájkok tegnap, Hindenburg elnök születésnapján, kellett volna megkezdődni. A visszamaradt személyzet azonban nem tett eleget a demonstratív sztrájkra vonatkozó felhívásnak és az így elmaradt.

Bukarestben Grossman-féle kóser a közismert hosszú évek óta fennálló étterem átköltözött a **Str. Ilfov 4 szám** alá (asa de de unere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertévej rendelkező helyiségeibe Kéri régi nagyrabcsült vendégeinek továbbra is szives látogatását.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

SZABÓ JENŐ

Divat-különlegességek nagyáruháza

Telefón 4-79

CLUJ-KOLOZSVÁR

Telefón 4-79

Angol és francia divat-ujdonságok, őszi kosztüm, kabát és ruhaanyagok megérkeztek

Kérem kirakataim megtekintését!

D'Annunziót megint szanálták

A költő állandó „pillanatnyi” pénzzavarban van

Olaszok kiünő reklám-poétája, Gabriele D'Annunzio mindig nagyszerűen érte az ön-adminisztrációhoz, de nem volt sohasem következetes. Eposzi magasságra emelte a szerelem költészetét, — de esnya világbotrányba hullt Diga Eleonórahoz való kapcsolata. Azonban paciista volt, — azonban Mars leggyverzetét szedte magára, hogy pücsöt szervezzen Fiumében és mint momentumot ünnepelesse magát Itáliában. Onzetlenül eselekedett, — ugy mondta, — de nem tiltakozott az ellen, hogy az olasz kormány „nemzeti ajándékképpen” megjutalmazza a gardonei Vitorio-villával. Az idegen szellemi tulajdonhoz nem nyult, de az anyagi tulajdonnal szemben nem volt olyan érzékeny.

Azta több ízben kapott pénzbeli segítséget is a faszisztától, mert D'Annunzio nem tud banni az anyagiakkal és állandó pénzzavarban szenved.

Most újabb szanálásra érkezik jelentés Milánóból. Ennek azonban olyan színezetű adnak hivatalos részről, mintha D'Annunzio volna a nagylelkű és ő ajánlkozna Olaszországnak.

A háború alatt, mint ismeretes, az olasz kormány letoglalta Gardonében, — a Garda tó mellett, — Henry Thade világhírű német történettudós gyönyörű villáját és azt a háború után is, — az övegy minden tiltakozása ellenére, — megtartotta. A liumei kaland után Olaszország a villát D'Annunzionak ajándékozta és a költő visszavonult a kastélyszert villába, amelyet valóságos hadi-zeummá alakított át. Itt összegyűjtötte a fiúmei „hadjárati” emlékeit, a kertében egy hadihajó elülső részét helyezte el ágyakkal és egyéb relikviákkal. Később azután végrendeletet készített, amelyben a villát a múzeummal együtt az államra hagyja. Természetesen gondoskodott arról, hogy erről a végrendeletről a nagy nyilvánosság is tudomást szerezzon és nagylelkűségéért megint ünnepelesse magát.

Azonban... D'Annunzio újra pénzzavarba jutott és most ezt a végrendeletet használta fel jogcímnek arra, hogy az állammal ismét szanáltassa zavaros pénzügyeit. Milánóban most hozták nyilvánosságra azt az „ünnepélyes szerződést”, amely D'Annunzio és az olasz kormány között a Villa Vittorialera vonatkozóan létrejött. A szerződés szerint a költő már most átadja a villát az államnak, (amelyet az államtól kapott, mint nemzeti ajándékot), a szerződésben fel nem tüntetett vételár ellenében. Ez a vételár a beavatottak szerint öt millió lira. D'Annunzio azonban továbbra is a villában marad és azt élete végéig az edigi módon, tetszése szerint szabadon használhatja, azonban köteles az általa berendezett hadi-muzeumot tovább is gondozni, amiért külön fizetést kap, ugyancsak élete fogytáig. A múzeum kiépítésére a jövőben az olasz államkincstár költésére történik.

Olaszországban a szerződés publikálása alkalmából újból ünneplik a költőt.

Az „UNICUM”

Önborotváló pengék és borotvák jobbakkaphatók mindenütt

KÖZGAZDASÁG

Október 15-én veszi át az állam a földgázüzemeket

A semmitőszék 9-én hirdeti ki döntését, vajjon megfelelő-e az alkotmánytörvénynek a földgáz kisajátítása?

Bucuresti—Bukarest, október 3. Az állam és a Sonametan közötti harc tegnap új fázishoz érkezett. Motas igazgató a Semmitőszék döntését provokálta ki arra nézve, megegyezik-e az alkotmánnyal a Madgearu-téle földgáztörvény, amely állami kezelésbe veszi az összes földgázüzemeket.

Ennek a legfelsőbb bírósági döntésnek a kieszközléséhez Motasék a következő fogást alkalmazták: Felmondás nélkül elbocsátották a Sonametan mérnökeit és ezt azzal az indoklással tették, hogy a földgázüzemek október 15-én állami kezelésbe mennek át. A

mérnökök a Sonametan perelték s ezzel a perrel kapcsolatban vetette fel Motas mérnök az alkotmányosság kérdését. Tegnap tárgyalta a Semmitőszék a per Oscar Niculescu elnöke alatt. Hosszas vita lejtődött ki az állam képviselői és a Sonametan ügyvédjei között. Az elbocsátott mérnökök ügyvédjei a tárgyalás elhalasztását kérték október 15-ike utánra, de a Semmitőszék ezt a kérést elutasította és kihirdette, hogy az ítéletet október 9-én kikézesíti a feleknek. Ez az ítélet már jelzi, hogy a perben az állam lesz a nyertes.

Az igazságtalan utadók, a telekvásárlás és a tanonciskola sorsáról való döntés szerepe az iparkamara ma esti közgyűlésén

Cluj—Kolozsvár, október 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). Szombaton este nyolc órakor a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara rendes havi közgyűlést tart, amelynek tárgysorozatán több nagyfontosságú kérdés szerepel. Az egyik legjelentősebb kérdés, amely közelről érdeklí Kolozsvár és általában a városok lakosságát, az utadók felosztása körüli hátrányos helyzet. Mint ismeretes, a városi lakosság által fizetett utadók felosztása tekintetében a központi bizottság úgy intézkedett, hogy

a beszédett adó 60 százalékát a vár megyének kell beszoigáltatni és csak 40 százalékát marad a városnak.

Az utadónak ez az elosztása azért igazságtalan, mert a hivatalos statisztika szerint a megyei utak fenntartására minden megyei lakos évenként csak 18 lejtt fizet, a városi lakos viszont 41 lejtt, holott a városi lakosok csak a legtrikább esetben használják a megyei utakat, ezzel szemben a megyei falvak lakossága az országos és hetivásárok alkalmával elég sűrűn használja a városi uccákat, amelyek fenntartásához viszont egyáltalán nem járul hozzá.

Dr. Joe Gherman alispán éppen ma közölte a vármegyei tanács ülésén, hogy

az elmúlt évről Kolozs megyének 3 millió lej készpénzfölöslege maradt, ami eddig még nem fordult elő a megyénél. Ez a pénz főképpen utadókból folyt le.

Ebben az évben is körülbelül 10 millió lejtt költött a vármegye az utak és hidak javítására és ennek a pénznek a nagyrészét az elosztási módszer folytán Kolozsvár lakosságától hajtották be. Ez az aránytalan elosztás tette le-

hetővé a vármegyei tanács részére, hogy az utadókat meghagyja a tavalyi szinten. Miután az utadók is Kolozsváron legnagyobb részben a kereskedők és iparosok fizetik, az érdekeltek panaszára a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a szombat esti közgyűlés napirendjére tűzte ezt a kérdést. Az elnökség azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, kérjék fel az utadók felosztását végző központi bizottságra delegált kamarai kiküldöttet, hogy

interveniáljon az igazságtalan felosztási arány megváltoztatása érdekében.

Egy másik érdekes tárgysorozati pontja a kamara közgyűlésének a sok kavardást felidézett telekvásárlási ügy egy új kamarai székház építésére. A kamara tagjainak igen tekintélyes része azon a véleményen van, hogy a kamarának csak akkor van szüksége új székházra, ha a jelenlegi értékesíteni tudja. Miután pedig ez a közeljövőben nem látszik valószínűnek és ha a kamara csakugyan jó példával akar előlárni az építkezések terén, a megvásárlandó telket használja fel akár vásárcsarnok, akár bérház, akár üzleti palota céljaira. A telekügyben kiküldött bizottság véleménye szerint

a kamara által kiszemelt telek, amely a Deák Ferenc ucca és a Bethlen ucca sarkán fekszik, nagyon alkalmas erre a célra, mert a város legforgalmasabb központi helyén van és ugy az ára, mint az eladási feltételek kedvezőbbek a többi ajánlatnál.

A harmadik kérdés, amely általános érdeklődésre tarthat számot, az iparkamara által fenntartott gyakorlati iskola kérdése.

Erről az iskoláról már a kamara

legutóbbi ülésén megállapították, hogy nem vált be és legjobb volna beszűntetni.

A közgyűlés akkor úgy határozott, hogy előbb bizottságot küld ki az iskola tantervének és tanítási rendszerének megvizsgálására és csak azután dönt véglegesen ebben a kérdésben. A bizottság most terjesztette be jelentését, amelyben megállapítja, hogy az iskola tanterve nagyon nehéz a növendékek számára, akik túlnyomó részben kisebbségiék és nem bírják az állam nyelvét, de tulsok a tantervben foglalt anyag a román nyelvű tanulók számára is. A bizottság gyakorlati javaslatokat is tesz a közgyűlésnek a tanterv megfelelő módosítására.

Városi árlejtések Kolozsváron. Október 6-án délelőtt 11 órakor Kolozsvár város polgármesteri hivatalánál árlejtést tartanak a közvágóhid fagyasztógépének átalakítási munkálataira. Az ideiglenes garancia 5 százalékos. Október 9-én délelőtt 11 órakor a központi műhely számára szükséges vasanyagok, kerékgyártóanyagok, asztalosárúk és mechanikai anyagok szállítására. Október 31-én délelőtt 11 órakor három évre kiadják a város összes könyvkötőmunkáit.

Az iparkamara igazgatótanácsai ülése. Meghívó. A clujji Kereskedelmi és Iparkamara igazgató tanácsa folyó évi október havi teljes ülését október hó 4-én (szombaton) este 8 órakor fogja megtartani a kamara közgyűlési termében (Calea Victoriei 51. sz. II. emelet) a következő napirenddel: I. Az ülés megnyitása. II. Az ügyvezető igazgatóság jelentése. III. Ügyforgalmi jelentés. IV. Az utadók elosztása. V. A kereskedőtanonok oktatása. VI. Ingatlan vásárlása egy megfelelő ház építésére. VII. A számvizsgáló bizottság 1930 szeptember hó 12-i jegyzőkönyve. VIII. A Banca Nationala tordai fiókjához delegálás a leszámítoló bizottságba. IX. Esetleges indítványok, melyeket kérünk a kamara hivatalához írásban benvújtani. A kereskedelmi és iparkamarák törvény-módosításáról szóló törvény és végrehajtási utasítás 12. szak. értelmében az igazgatótanács csak az öt alkotó tagok abszolút többségével tanácskozhatnak, a 15. szak. 1. bekezdése szerint pedig azok a tanácsstagok, akik 3 havi ülésen egyfolytában nem vesznek részt, szabályszerű szabadság nélkül lemondottaknak tekintetnek és a tanács helyüket üreseknek nyilvánítja. Ha a tagok a fent összehívott gyűlésen nem jelennek meg a szükséges számban, az igazgató tanács 1930. október 5-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor ugyanazon helyen és ugyanazzal a napirenddel új ülést fog tartani, még az esetben is, ha a tagok csak egynegyedrészre jelennek meg. Cluj, 1930 szeptember 7-én. Ing. I. F. Negrutiu elnök. Nicolae Caciula főtitkár.

Anton Rosenzweig Cluj

פריים אונד טליסיים גראמארדלונג
Héber könyvek
gyapju és selyemtalleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

evékenysége új Napolyból jelenb erupciós tevélt. A kráter fezakánként pomnap az obszervajentette, hogy em indul meg, eg sok látvat feléri. Az éjszakai ködöse tokozódialdon megvetkezében kea lávaömlés 4 Terzigno, iri-gyelőre tartaniü, hogy a lávaizben már elal- tal újból elérje.

uzavétel

grafitirón kopirirón rozva, külföldi ámmal behozva, rkovits Sándor Mare (Kazincezy m

ható. Budapest-olgiai inézetnt derült időjákkal és reggeli

kölni gyarának mből jelentik. k alapköletétele. Hasenauer üdvözli szavairros kijelentette, asági jövőjében lenlegi válságot k tartja.

ak-Németország- zaki részén. Ber Németországban részében tovább ó beáramlása. A kének mentén t éjjeli fagyok i Vilnában mi- a hőmérséklet.

NAS ANGLIA- HALOTTAL.

A középangliai len egyik szén- 14 munkást meg most dolgoznak nek az omladé- an.

nyos előadások lmi és magánal- ezete által évek ozottabb mérték- nenyiben a szer- ak munkájába a rdája is telekap- nívós é hadásso- egállapították és hó 3-án, nteken egkezdni a ma- Cogálniceanu (v. tti helyiségében, ártok” címen dr. gyűlési képviselő sokon mindenkit pés teljesen dij-

egbizható

szükségletét be- szerezni, írjon ánlátot

N orth. kóser Oradea, Saguna 6. 912 on saját bódában.

ini

Színház—Mozi

Forró Pál előadestje. A legteljesebb siker jegyében zajlott le esütörtökön este Forró Pálnak, a kiváló magyar írónak irodalmi konferansz-estje a Magyar Színházban. Előadásának, melynek során a szerelem aktuális problémáit érintette, — különös varázst adott az a közvetlen, franciásan elmés hang, mellyel a legnehezebb problémákat is vonzóvá, érdekessé tudta tenni. Forró egyike a pszichoanalitikus regény-irodalom uttörőinek, aki esütörtök esti előadásának során is beigazolta, hogy mennyire mélyen hatolt be a szerelmi harcokat mozgató bonyolult lelkivilágba. A közönség mindvégig lelkes hangulatban, éber figyelemmel kísérte a magas színvonalú, szellemes előadást és tetszésének sűrűn kirobbanó tapsokkal adott kifejezést.

A Román Opera műsora

Vasárnap, október 5-én délután: Mártha.
Hétfőn, október 6-án: Szünet.
Szerdán, október 8-án: Tosca.
Pénteken, október 10-én: Sámson és Delila.
Vasárnap, október 12-én este: Zsidónó Szerdán, október 15-én: Parasztszűcsület és Gianni Schicchi.
Pénteken, október 17-én: Bolygó hollandi.
Vasárnap, október 19-én: Szöktetés a szerájból.

A Magyar Színház Irodájának közleményei

Zsufolt ház lesz az Ember tragédiájának előadásán

A Magyar Színház szombati és vasárnapjára ünnepi díszelőadásaira oly tömegesen vásárolja a közönség a jegyeket, hogy minden valószínűség szerint a szombati és vasárnapi megnyitói előadások zsufolt házak előtt fognak lefolyni. A jogosultan nagy érdeklődés elsősorban nyilván Madách káprázatos remekművének szól, azután pedig a minden ízében felfrissített és megerősített együttesnek, valamint Földényi Lászlónak, a társulat új hős szerelmesének, aki budapesti sikerei után ezúttal először lép a kolozsvári közönség elé.

VIKTÓRIA

A jövő hét műsorában a közönség minden rétegéből megnyilvánuló kívánság értelmében a Viktória dominál. Nádor Jenő, a budapesti Király Színház, a frankfurti, mainzi, drezdai színházak kedvelt bonvivánja fogja játszani Koltay László huszár főhadnagy parádés szerepét. A Viktória zsufolt házak mellett most megy Bécsben és Berlinben s ez az első operett, amelyet a párizsi színpad is adoptált a közép-európai termésként. Amerikában a Schubert-trószát vette meg fantasztikus áron. A Viktóriában Nádor Jenő mellett Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász Aladár, Komár Julis, Réthely Ödön és az együttes összes többi tagjai is fellépnek.

A premierbérlet kívánságára a Viktória szerdai előadását premierbérletben tartják meg. Aki azonban már látta a Viktóriát s nem akarja megnevezni, jegyét előzékenységből más előadásra cserélik fel. A Viktória egészen új, eredeti díszletekkel, fényes kiállításban kerül színre.

NÁDOR JENŐ ELSŐ FELLEPÉSE

Kedden este a Huzd rá cigány főszerepében mutatkozik be Nádor Jenő, a társulat új bonvivánja, aki ezt a szerepet kétszázötvenszer játszotta Budapesten óriási sikerrel.

Magyar Színház-mozi

A Magyar Színház tegnapi leszállított helyáru mozgófényképelőadásai nagyszámú közönség előtt pergett le. Nagy tetszésben részesült Evelin Holt 8 felvonásos drámai filmje, a „Fátyoltáncosnő”, valamint a Wladimirov vezetése alatt álló orosz balalajka társaság zene-, ének- és táncszámai. Ez a pompás műsor már csak két napig

Óriási nyeremények a 24-ik állami osztrák osztálysorsjátékban

Kisérlelje meg szerencséjét és rendeljen aonnal

800.000 Sillinget, vagy cca 20 000.000 Leit nyerhet egy sorsjeggyel

össznyeremény

Silling 13.400.000 — 1.35.160.000

84.000 sorsjegyre 42.000 nyeremény esik tehát a sorsjegyek fele nyer. Kéndelen azonnal az alábbi megrendelhető jegyen,

SCHWALM & Co.-nál WIEN I.

REICHSRATHSTRASSE 11-46

Tessék ezen szerencsés számokból választani:

17710 19682 47505 64623 37478 71419

Az I. osztály húzása már november 18—20-án (1930)

Sorsjegyárak:

Egész S. 48 — Lei 1200 Fél S. 24 — Lei 600 Negyed S. 12 — Lei 300

Itt kíváncsi berítékbe tenni és beküldeni

Tek. Schwalm és Társa Bankház Wien I.

Reichsrath Str. 11-46

Kérem címre a következő sorsjegyeket és hivatalos játéktervet elküldeni: drb egész sorsjegy á 1200 lej, drb fél sorsjegy á 600 lej, drb. negyed sorsjegy á 300 lej.

A sorsjegyekért járó összeget Leit me'ekelten küldöm — egyidejűleg címére átutalom. *)

Név:

Foglalkozás:

Teljes cím:

(Olvasható írást kérünk)

*) Nem megfelelőt törölni

kerül bemutatásra, u. m. szombaton 3, 5 és 7 órákor és vasárnap utoljára két előadásban 5 és 7 órákor. A balalajka társaság minden nap más, új műsort mutat be. Helyáruk valamennyi előadás alkalmával 10 és 20 lej.

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné 15 és 10 lejes helyárukkal

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné lesz a Magyar Színházban. Vetítésre kerül „A macska” kacagató vígjáték 7 felvonásban, a főszerepekben Clara Bow és James Hall. Helyáruk: 15 és 10 lej.

A KÓRUS SZÉPE

Hétfőtől új atraktív ujdonság kerül bemutatásra a Magyar Színház mozi-műsorán. Bebe Daniels legújabb szenzációs sikerű vígjátéka, „A kórus szépe” kerül vetítésre, a főszerepekben: Bebe Daniels és Neil Hamilton. Kiegészítő műsor, pompás új amerikai burleszk.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szombaton, október 4-én este 9 órákor ünnepi megnyitói előadás: „Az ember tragédiája. (Uj betanulással, új szereposztással, új rendezéssel, Földényi László szerződött tag bemutatkozása. Poór Lili vendégfellépésével. Rendes helyáruk. Napi bérlet 1. sz. A. Sorozatszám: 6.)

Vasárnap délután fél 3 órákor: Csunya lány. Operett mérsékelt helyárukkal. Uj betanulással, új szereposztásban. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász Aladár, Lantos Béla fellépésével. Sorozatszám 8.

Vasárnap délután 5 és 7 órákor mozi-előadás: A fátyol táncosnő atraktív film 8 felvonásban, 20 és 10 lejes helyárukkal.

Vasárnap este 9 órákor: Az ember tragédiája. Napibérlet 1 szám B. Sorozatszám 7.

Hétfő este 9 órákor: A fruska. Komár Juliska szerződött tag bemutatkozása, ujdonság. Napi bérlet 2 sz. A. Sorozatszám 9.

Kedd: Huzd rá cigány. Operettujdonság. Nádor Jenő szerződött tag bemutatkozása. Kondor Ibolya, Kaszab Anna, Betegh Bébi, Ihász Aladár, Tompa Béla fellépése. B. bérlet 2 sz. Ssz. 10.

Szerda: Viktoria. Operettujdonság. Nádor Jenő, Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász Aladár, Réthely Ödön, Komár Julis fellépésével. Premierbérlet 1 sz. Ssz. 11. (A bérlet helyeit kívánatra becsereéli a pénztár.)

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

SZOMBAT, OKTÓBER 4.

Bukarest. 9.15: Az Oroszágos Postás zenekar hangversenye. Kraul: Magyar diszmenet — induló. Jakobi: Leányvásár — keringő. Erkel: Hunyadi László. Kálmán: Marica grófnő. — Lányi Viktor: Tavasz elmúlt. Kraul: Ez kell a magyarnak. Borsay: Juhász legény.

9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: Grammfőhangverseny. Faulwetter: Éljen a haza. Káty Ferenc: Egy ablaknál állj meg cigány. Warren Lewis—Joung: Crying for the Carolines. Jakobi—Bródy—Martos: Sybill levele. Lajtai—ifj. Békeffy: Délután, mosogatás után. Robert Stolz: A legszebb tengőből. Kovács Károly: Összel arra ébredünk. Farkas Imre: Gyergyón innen, vagy azon is tul. — Sírn és dalolni. Kalmár Tibor: Ha rossz vagyok hozzád. Robert Stolz: A legszebb tangó. Fricsay: Magyar virtus. Pazeller: Herkulesfürdő emléke. Dr. Sándor—Szenes: Kis kisasszony tudom, hogy csak tréfa volt.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

2.30: Hírek.

4: Máthé Elek dr. felolvasása: Orosz skót Highlandon.

4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: A Szociális Missziótársulat előadása. Farkas Edit alapító-főnökszszony: „Missziós üzenetek”.

5.30: Eugen Stepat orosz balalajkazenekarának hangversenye. Orosz katoná induló. Hajrá fiúk — orosz népdal. Süt a hold. Stepat: Egyszerű dalocska. Le a Volga mentén. Almodj gyermekem. Kraseninikow: Csend. — Szenes—Kola: Ott fogsz majd sírni. Buzás—Ilnczky: Fehér muskátli virág. Karobeiniki — népdal. — Kövesuton.

6.30: Mit üzen a rádió.

7.35: Lóversenyeredmények.

7.30: Kabaré-est.

9.30: Másfélóra könnyű zene. Nagy Béla: Cigánykirály. Bartzer Imre: Bánáti élet. Pécsi József: Éljen az élet, a dal és a tánc. Tranlateur: Akit a vágy eszsz. Lincke: Soirée intime. Bányai Aladár: Miért akar feledni már. Párosan szép az élet. Blankenburg: Német induló egyveleg. Waldteuffel: Espana — keringő. Morena: Porta Hungarica.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd: Cigányzene.

Aprohirdetések

ÉRTESETÉS

Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estéknént állandó kiállítás. Somlyai aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

Figyelem! Zalogházi árverés október hó 6-án Cal. Victoriei 16. és 25. számok alatt. Az árverés napján ujitani nem lehet. — Az igazgatóság.

Eladó egy hálóberendezés, gyerekbicsikli, gyerekágy, állótükör, nagy Singer varrógép és több apróbb dolgok. Kosut L. ucca 31.

Kiadó szoba, konyha, speiz. Krizbai ucca 60. Értekezni Ernster vendéglőben.

Teljes ellátást adok diákleányok részére. Dr. Erdős Jenőné, Szentegyház ucca 10.

Deutsches Fraulein wird zu einen Buben der zweiten elementarklasse für den 15 Okt. gesucht, die rumenisch un terichten kann und etwas klawier spielt. Dr. Lörinc, Deva.

Keresek megvételre egy használt öszszecsukható vaságyat. Címekeket a kiadóba kérek.

Park Szálloda megnyit Kolozsváron Regele Ferdinand 36/a. Olesó áruk, utazóknak kedvezmény.

Bécsi orth. izr. uricsalád elvállalna 1—2 urileányt, vagy fiut teljes ellátásra. Ajánlatokat „Wien” jeligére továbbít a kiadó.

Vidéki szülők figyelmébe. A cluji zsidó Leányintézet még felvesz növendékeket korlátolt számban. Egyetemi hallgatóknak külön szoba. Str. Iuliu Maniu 9.

Állandó megélhetés! Magas kereset! elérhetnek ügyes képviselők, magánvevők látogatásával. Sürgős címközlés. „Állandó kereset” jeligére Rudolf Mossehoz, Cluj, kéretnek.

Két, vagy háromszobás modern lakást keresek. Nimberger, Str. Regina Maria 4. Neumann cégnél.

Zsidóleányt, szerényigényűt keresek, ki főzést és házvezetést eseléddel elvégzi. Értekezni vasárnap. Lusztigné, Honvéd ucca 22.

Köser élelmiszerüzlet italméréssel központban átadó. Cim a kiadóhivatalban.

A KÖNYVPIAC SENZACIÓJA INFANTERISZT SVEJK. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN.

XIII EVF Cluj—K Október 5691 E

Az Uj Kelet és bánáti z Cikkeink ut forrás megí Kéziratokat és megörzész

Az Balkán

Athénben párh megnyit a Balkán. A szűksza dósítások szöveg san megállapítan len problémák ezen a konferenc ietes ismerete né hogy olyan nyil kek megtárgyal amelyek a Balk történelmi multj sze, hanem polit rajzi és társadalm va is, amelyek lé tetik őket a kö európai államok

A Balkán állam kül a török hód jutottak a fejlőd vett sodrába, de szu időn kereszt hatalmak hatalm zópontjai voltak. lyozták, hogy ga téren teljesen me maradtott országo mi, gazdasági és A Balkán félszig lag, tehát hegy- nál fogva képez e a tekintetben is, lakosságánál és nál fogva még n lódni a fejlődött lamok magasabb ba és gazdaságila is sokkal fejlődöt

Jóllehet a balka háboru lezajlása egy némelyike ter politikailag pedig diumába jutva, s az ipari fejlődés ferenciálódáshoz: szabadulhattak m szűkrák befolyását lyeztettség dep Románia, Jugoszl politikai és gazd is bizonyos mérté ciaország keleti p pedig Szovjet-Oro politikai nyomása nyugtalanásban kivívott független intaktágukban va gi érzést. A Balkán diul Törökország függetlenségét va tenni, vagyis fe szembeszállania a folyosóásával. Tör tekintetben is telj gati orientációval erősítette meg szo desét Szovjet-Oros

A fentiek ellené telen, hogy a Bal gazdasági és külpo ban, számos érdek máshoz. Mint agrá ki vannak szolgál államok kényének, tudják erőlyesen f ha a belső surlódó pitják s az egymás külpolitikai ellenté a vágy és ez az ak megnyilvánult a agrárkonferenciák konferenciának va gondolás adta meg végre reálizálni a amely körülbelül a lett ismeretessé: ... répekó!